

SZÁSZ ANNA

URH 98 MHz, avagy Civil Rádió, Budapest

„Minden emberi lény szabadnak születik, egyenlő méltósága és joga van... Minden személynek joga van a vélemény és a kifejezés szabadságához, amely magában foglalja azt a jogot, hogy véleménye miatt ne szenvedjen zaklatást, és hogy határookra való tekintet nélkül kutathasson, átvihessen és terjeszthesse híreket és eszméket bármilyen kifejezési módon.”

A Szabad Rádiók Magyarországi Szervezete az elmúlt évben jelentette meg a *Szabadon* című, a független rádiók alapítóinak és munkatársainak szóló, részben elméleti kérdéseket, részben gyakorlati tanácsokat tartalmazó kiadványát, melyet az ENSZ Emberi Jogok Nyilatkozatának fent idézett mondataival vezet be.

A vékonyka, de igencsak fontos kötet a Közösségi Rádiók Világszövetsége képzési anyagára épül. Beleépítették azonban a hazai közösségi rádiózók egymással folytatott vitájának némely részletét is. Illetve a vita egyebek közt éppen arról szólt, hogy egyenlőségjelet tehetünk-e a szabad vagy független és a közösségi rádiók közé.

A lényeg a függetlenség

Maga a műfaj Magyarországon még egészen új, a rendszerváltozás éveiben született.

Cs. Kádár Péter (Fiksz Rádió) szerint:

„Nagyon furcsán kezdődik a történet, ugyanis, amikor az első ilyen rádiók megalakultak Magyarországon, nem tudták magukról, hogy kicsodák. Azt tudtuk, hogy két dolgot nem akarunk: nem akarjuk teletömködni reklámmal a műsorokat, és nem akarunk a nagymamáknak rádiózni. (Minő paradoxon! E beszámoló szerzője civilben nagymama.) Sokféle ideológiát lehetett kiötleni, a Fiksz ideológiája az volt, hogy magánvélemények és magánközlemények fóruma lesz.”

Brüll Edit (Civil Rádió): *„...A szabad rádió és a közösségi rádió között különbséget tesz. A szabad rádió jóval tágabb fogalomkör számomra... a szabad rádiózáson nem azt értem, hogy mindenfélét lehet benne beszélni, hanem a függetlenség a lényeg. A közösségi rádió független, nem pénzért kell csinálni, valamint nem valamiféle külső, hanem egyfajta belső kényszer határozza meg a tartalmát...”*

Giczey Péter (Szóla Rádió): *„Hajdú-Bihar megyében és Debrecenben az egyesülési törvény elfogadását követően a civil szervezetek »boomja« következett be... A kezdeményezők abból indultak ki, hogy a nonprofit szervezetek*

gyors ütemű szaporodása igényli egy olyan kommunikációs csatorna létrehozását, amely képes a szervezetek közötti információáramlást segíteni...”

Pákay Viktória (Civil Rádió): „Még mindig nagy kérdés, hogy mitől közösségi a rádió: arra a közösségre épül, amelyik a rádiót csinálja, vagy arra, amely hallgatja, netalántán a hallgatók és a készítőik képeznek egy közösséget? Elhangzott egy tetszetős definíció: a közösségi rádiónak nincs műfaja, hanem értékrendje van. Úgy gondolom, akkor ennek kell inspirálnia a műsor készítőit, s megfelelni is ennek kell.”

Péterfi Ferenc (Civil Rádió): „Ha létezik egy szubkultúra, egy kisebbség, egy vallási közösség stb., s ez azt mondja, hogy szeretne egy rádiót csinálni, akkor már megvan a motiváció. Ily módon a potenciális hallgatók – ezt értettem szubkultúrán – létrehozhatnak egy szerveződést arra, hogy nyilvánosságot teremtsenek maguknak. És van egy másik eset: amikor összefog néhány ember, s elkezdnek valamiről gondolkodni, megfogalmazzák a saját értékrendjüket, s ha úgy gondolják, hogy van mondanivalójuk, s van olyan szükséglet, amit ki kellene elégíteni – mert most hiányos az emberek közötti kommunikáció... –, akkor létrehozhatnak egy rádiót. Nálunk 10-15 ember kezdte a tervezést...”

A Civil Rádiózásért Alapítvány 1993-ban jött létre. Alapítók: Közösségfejlesztők Egyesülete, Nyitott Képzések Egyesülete, Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete, valamint a Lágymányosi Községi Ház. (Utóbbi a 2000. év elején szűnt meg, jogutód nélkül.)

A kuratórium tagjai: Berek Péter, Brüll Edit, Gosztonyi Géza, Hajós Vera, Liling Tamás. Elnöke Péterfi Ferenc.

A Civil Rádió első adása 1994 februárjában volt, a rendszeres adások kezdete 1995. szeptember 1.

Mínthogy az URH 98 MHz-n osztozik a Fiksz, valamint a Tilos Rádióval, az adásidő korlátozott. A Civil Rádió műsora szerdától szombatig, délelőtt 10-től este 10-ig hallható. Ez a négy adásnapon két-két turnust jelent. A beosztás páros és páratlan hetek szerint tagolódik. Így 16 szerkesztő irányításával működik ugyanennyi stáb. Vannak állandó és vannak változó, aktuális eseményekhez kapcsolódó, illetve az egyes szerkesztők és stábok ötletei alapján készülő műsorok.

A Civil Rádió főszerkesztője, a Civil Rádiózásért Alapítvány kuratóriumának elnöke Péterfi Ferenc, a Magyar Művelődési Intézet közösségfejlesztési osztályának vezetője. Végzettségét tekintve népművelő-pedagógus.

A település-közösségfejlesztés, mint mondja, új szakma. Célja segíteni az azonos településen élőket abban, hogy cselekvővé, kezdeményezővé váljanak, hogy valóban közösséget alkossanak. Ez a gondolat vezetett el a Civil Rádió alapításáig. Nyugaton a közösségfejlesztés a szociális munkából indult ki, nálunk a közművelődésből. Nyugaton a „népművelő” kategóriát nem ismerik, nem is értik. Az ennek megfelelő egyik szakma például a szociokulturális animátor.

A közösségfejlesztési munkához szervesen hozzátartozik, hogy új eszközöket, módszereket és technikákat kell kifejleszteni. Már a nyolcvanas évek végén megjelentek a nyilvánosság új fórumaként a közösségek által létrehozott helyi lapok, amelyeknek íróit, szerkesztőit az

intézet munkatársai segítették, különböző képzéseket indítottak. A te-repmunka során vált világossá, hogy a helyi nyilvánosság nélkülöz-hetetlen szervezőerő.

Érdekes módon – jegyzi meg Péterfi Ferenc – a helyi tévék hama-rabb indultak el, mint a rádiók, nem sokáig tudták azonban közösségi funkciójukat megőrizni, többnyire valaki, aki felfedezte a bennük rejlő üzleti lehetőséget, rájuk telepedett.

Az MMI állami intézmény, a közösségfejlesztési osztály körül azonban széles szakmai műhely alakult ki, civil szervezetek, egyesü-letek részvételével. Ezek egyike a Civil Rádiózásért Alapítvány, mellyel a független, közösségi rádiók létrehozását, működtetését sze-retnék előmozdítani. A budapesti Civil Rádió e törekvés modelljeként szolgálhat.

Részletek a rádió „kiskátéjából”

„A Civil Rádió olyan közösségi adó, amely sem politikai, sem üzleti csoportok befolyása alatt nem áll, a polgárok, azok közösségei, civil szerveződései szá-mára kínál folyamatos megszólalási lehetőséget;

a polgári magatartást, az önszerveződést, a társadalmi részvételt, a szo-lidaritást, a szociális érzékenységet, a környezet iránti felelősséget helyezi előtérbe;

műsoraiban szinte kizárólag lokális (fővárosi, városrészi) ügyekkel foglal-kozik, szívesen vállalja a helyi konfliktusokat is;

önkéntesek működtetik, bevételeit – nonprofit módon – a rádió fenntar-tására, fejlesztésére fordítja;

működésével kapcsolatos fontosabb döntéseit demokratikusan hozza meg, ám nem feltétlenül akar mindenkihez szólni;

partnernek tekinti a hallgatót és a riportalanyokat is, kapcsolatainak lé-nyege az információcsere;

hangneme nem kioktató, nem akar állandóan baromi okosnak látszani, kerüli a heroikus és patetikus jelzőket, személyes – de nem negédes – hangú, hangvétellű;

az adások létrejöttenek a hallgató is részese, ... adott esetben számukra is hozzáférhető a rádió, annak munkájába bármikor bekapcsolódhatnak;

főszereplője nem a híres sztár, hanem a hétköznapi polgár;

kerüli a látványos show-elemeket, a behízselgő, simulékony hangnemet; de ugyanakkor közvetlen, személyes, közérthető.”

– Megfosztani a kommunikációs eszközöket a körjük épített mítosztól, kezdetektől fogva ez a szándék vezetett bennünket – mondja Péterfi Ferenc. – Jól érzékelhető, hogy a tömegkommunikációban mindkét szerep mitikus méretűvé nőtt: a médiaszakemberé csakúgy, mint az általa megszólaltatott specialistáké. Nem a szakértelem létjo-gosultságát akarjuk megkérdőjelezni, a hétköznapi életnek azonban számos olyan területe van, amelyet mi magunk, civilek jobban ismerünk, amelyről többet tudunk és hitelesebben vagyunk képesek be-szélteni, mint bármely szaktekintély. A Civil Rádióban tehát elsősorban

a civileknek kell megszólalniuk. Ugyanakkor viszont el kell kerülnünk a dilettantizmust. A mitikus magasságokba emelt profi és a jó szándékú dilettáns között számtalan árnyalat van. '93-ban, amikor létrejött az alapítvány, egy holland barátunk kilencünket meghívott egy németalföldi tanulmányútra. Helyi rádiókat, helyi tévéadókat tanulmányozhattunk. Nagy élmény volt, komoly útravalót adott.

1994-től azután elindult és másfél éven keresztül folyt a programépítés. Próbáltuk a rádió küldetését, célját, a saját szándékainkat meghatározni. Ez alatt hat alkalommal volt adás. Számolnunk kellett azzal a kísértéssel, hogy a saját vesszőparipáinkat lovagoljuk meg, de folyamatosan ellenőriztük és korrigáltuk magunkat.

Erre a másfél évre szükség volt azért is, hogy felépítsünk egy csapatot. Ebben közreműködtek profi rádiós barátaink: Jónás István, a rádió Szocioműhely című műsorának riportere, valamint Hollós János. Ők voltak a kulcsemberek. De segített bennünket B. Kiss Júlia, Sípos Júlia, Vas István Zoltán is. Nem helyettünk csinálták a műsorokat, nem ők ültek a mikrofon mögé, hanem fölkészítették a csoportokat, a leendő szerkesztőségeket, megbeszéltek velük a programok összeállítását, a konferálás, a műsorvezetés hogyanját és mikéntjét.

Közben a technikai eszközöket is megszereztük, innen-onnan, ott-honról, barátoktól. Később pályázatokból hoztunk létre egy, ha nem is csúcstechnológia színvonalú, de működő stúdiót.

1995. szeptember elsején kezdődött el a rendszeres adás, heti négy napon. Az alapértékek, amelyeket a Civil Rádió közössége a magáénak vall: a környezettel való harmonikus viszony, amely részint a fizikai környezetre vonatkozik (környezet- és természetvédelem), részint a szociális környezetre, a hátrányos helyzetűekkel való szolidaritásra. Az ő különböző csoportjaik képviselői sokkal gyakrabban szólnak meg nálunk, mint másutt, és ők beszélnek magukról, nem pedig a *felkentek* az ő nevükben.

Az alapértékek közé tartozik a fogyasztás visszafogása, az önmérséklés, mint követendő magatartás, valamint a saját környezetünkben élő értékes embereknek – a helyi polgároknak – a bemutatása. A szociális problémák nagy része a civil szféra nélkül megoldhatatlan, ezért keresni kell és bemutatni a közösségi embereket, a kezdeményezőket, azokat, akikben él a civil kurázsizs.

Végül Péterfi Ferenc a Civil Rádió zenei programjáról a következőket mondja:

– A zene nem aláfestés, hanem önálló műsor. Nem játszunk aktuális slágereket, diszkót és gépi zenét, cigányzenét sem. Tekintve, hogy nem vagyunk profitorientáltak, megengedhetünk magunknak bizonyos arisztokratizmust. Játsszunk klasszikus és népi zenét, úgynevezett világzenét, dzsesszt, bluest, a könnyű zene progresszív vonulatát. A kereskedelmi és közszolgálati adók a világ zeneirodalmának talán húsz százalékából merítenek, mi a háttérbe szorított nyolcvan százalékot mutatjuk be.

Arcok, műsorok

Gosztonyi Géza szociológus, a Budapesti Szociális Forrásközpont vezetője. A Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete akkori elnökeként egyike az alapítóknak. A ma hat tagú kuratórium tagja és a kezdetektől szerkesztő. A páros hét csütörtök délutánja az övé.

Önkritikus, elismeri, hogy a tanulási időszakban sok volt a beszéd, és túltengett a szociálpolitika. Ma már ilyen elemi műfaji hibát nem követnek el. Önálló műsorszámként kötelező a zene, és főként, az ötödik évébe lépő rendszeres rádiózásnak köszönhetően, megtanultak műsort készíteni és szerkeszteni. Olyan műsorokat, amelyekben a stáb örömet talál, és ezt az örömet kívánják megosztani a hallgatókkal. Egyik nagy találmányuk volt a *Barátságkenyér* című sorozat, egy hólabda- vagy szentpéterláncszerű játék. Azzal indult, hogy valakit, akit a rádiósok tisztelnek-szeretnek, meghívtak a stúdióba, ahol elismerés és őszinte dicséret kíséretében megkapta a képzeletbeli, mindenféle jót tartalmazó kenyeret. Az illető nem tudta, miért hívták meg, váratlanul érte a kedvesség, az elismerés. Zavarba jött, meghatódott. Azaz spontán módon viselkedett. Hitelesen. A következőkben ő adta tovább a saját jelöltjének a *Barátságkenyeret*, aki szintén továbbadta... Harminc adás született ebből az ötletből, harminc olyan emberrel kerültek kapcsolatba a hallgatók, akit érdemes volt közelebbről megismerni.

Rajtuk kívül is Gosztonyi Géza stábja számos érdekes, színes embert mutatott be a műsoraiban. Egyikőjük a Miskolc melletti kistelepülés, Szanticska polgármestere, akire ekként emlékezik a szerkesztő:

– Egy nagydarab ezermester, aki ebben a faluban és ebben a polgármesteri szerepben találta meg magát. Eredetileg katonatiszt volt, noha nem akart az lenni. Leszerelt, visszavonult abba az istenhátamögötti faluba, amelyet fölvirágoztatott. Megtanulta, hogyan kell a települést különféle forrásokból finanszírozni. Focipályát létesített. Felkészült a falusi turizmusra. Harminc ház van ott mindössze, de most épített a harmadik templomot, mert annyi volt korábban is, és mert tiszteletben tartja a különböző vallású emberek hitét.

Amiért én különösen tisztetem, az a mértéktartás. Nem akar többet, mint amennyit a falu elbír. Önmagától sem kíván többet, a saját világában akarja jól érezni magát.

Az elmúlt több mint négy év alatt Gosztonyi Gézáék számos olyan műsort készítettek, amelynek éppen akkor aktualitása volt. Egyéni módon közelítették meg az iskolás gyerekek közt egyre gyakrabban feltárt olvasászárt, a diszlexiát. Meghívták a két, egymással ellentétes nézeteket valló pszichológiai iskola képviselőjét, akik egyébként nem álltak egymással szóba, a stúdióban viszont kénytelenek voltak vitatkozni, párbeszédet folytatni. Rendszeresen készítenek műsort a cigány kisebbségi önkormányzatokkal. Készítettek riportot az égési sérült gyerekekről, a díjhátralékosokról, a lakásmaffiáról, a menekültek ügyéről. A nőket sértő, a pornót súroló képi és verbális, reklámokban, tévében, filmekben uralkodó erőszakról.

Volt egy egészen különleges műsoruk. Hogyan lehet beszélni egy vak és siket emberrel? Ez még elbeszélésben is drámai:

– Bekötött szemmel ült a riporter a stúdióban, hogy valamennyire átélje, mit jelent vaknak lenni. Ott ült vele együtt a vaksüket riportalany és a jeltolmács. A riporter fölöttette a kérdéseit, amelyeket a jeltolmács Braille-írással a riportalany ujjbegyeire írt. Ő pedig, aki nem látott és nem hallott, de ismerte a Braille-írást és beszélni is megtanult, hangosan, élőbeszédben válaszolt.

És Gosztanyi Géza hozzáteszi:

– Fantasztikus élmény volt. Hátborzongató. Az ilyen élményekért szeretjük a Civil Rádiót.

A műsorában vannak állandó rovatok, a stábjában állandó munkatársak: Horváth Ágnes, az I. kerületi Családsegítő munkatársa, Cs. Szabó Dóra, aki a *Szociális segítség határok nélkül* című rovatot vezeti, Tóth Lajos, a Csokonai Művelődési Ház igazgatója, az ő rovata az *After eight*, amely címszóval érdekes személyiségeket szólaltat meg, valamint Weisz Iván, aki oknyomozó riporterként és beszélgetőtársként működik. Éltető Anna és Káli-Kullai Károly, a Sziget Ifjúsági Segítő Szolgálat munkatársai a kezdetektől szerkesztik a *Droginfo* című, közvetlen hangvétellű, hiteles információkat szolgáltató rovatot.

Hajós Vera eredeti szakmája szerint népművelő. Jelenleg szabadúszó, rendezvények szervezésével foglalkozik.

Annak idején úgy választotta a népművelést, hogy megismerkedett Vercseg Ilonával:

– Ő egy fantasztikus ember, mindenki Ilikája. Akkoriban az R-klubot vezette, én egy barátnőmmel jártam oda. Ő indított a népművelői pályára. Olyan akartam lenni, mint ő. Ma is dolgozik, mindketten a férjével, a Közösségfejlesztő Egyesületben.

Vera a nyolcvanas évek végéig a Kispesti Munkásotthon megbízott igazgatója volt. 1989-ben pályázni kellett az igazgatói állásra. Ő egy olyan pályázatot adott be a fölöttes hatóságnak, a kerületi tanácsnak, amelyben némileg megelőlegezte a változásokat. Vállalkozói művelődési házat tervezett, partneri viszonyt vázolt fel, az alattvalói helyett. Néhány más ügyben is deviánsnak minősült. Az akkori hatalmasságoknak nem tetszett a magatartása. Ebből következően a pályázatát elutasították, hiába álltak mögötte a munkatársai, másvalakit neveztek ki igazgatóvá. Válaszul azonnali hatállyal felmondott.

Éz a történet rövidített változata. Van hosszabb is. Kellemetlen tapasztalatokkal, amikor bizonyos ismerősei nem akarták megismerni, hátha állást kér tőlük. Nem kért, noha némileg elveszítette a lába alól a talajt, de ezt csak ő tudta, meg a hozzá legközelebb állók. Átment másik területre, a Gordon-féle módszert tanította tanároknak, nőknek, szülőknek. De maradt benne valami hiányérzet, mintha a kapacitását nem tudta volna kellőképp kihasználni. Egy régi barátja ajánlotta, próbálja meg a Civil Rádiót. Akik ezt elindították, szakmabeliek, valamennyiüket ismeri. Fölhívták, részt vett egy műsorban. Aztán megbízták, legyen szerkesztő. Beugrott a mélyvízbe. Megkapta a páros

hét szerda délelőttjét. Nagyrészt fix rovatokkal, mint a *Lakásbérlők félórája*, a *Kerék Info* (kerékpárosok félórája), egy óra *MOHA* (modern hangszeres) zene.

De van tere az önálló, alkotó tevékenységnek is.

A saját ötletéből született állandó rovat a *Kisbefektetők tanácsadó műsora*.

– Azoknak az embereknek szól, akik a megtakarított kis pénzüket akarják befektetni. Tevan Imrét, a HVG munkatársát hívtam meg a rovat vezetésére, ő nagyon jó, hitelesen laikus kérdéseket tesz föl a bankok, különböző befektetési csoportok meghívott képviselőinek. Senkit nem reklámozunk, korrekt tájékoztatás folyik.

Vera is szerkesztett sorozatokat, a drogról, a gyógyszerek és az orvoslás történetéről, a fogyasztóvédelemről, a főváros építészetéről.

Nem feminista, de nőknek szóló műsor az *Egymás között*, amelyben a meghívott vendégekkel szociális ügyekről, nőpolitikáról, gyereknevelésről, iskoláról beszélgetnek.

Havonta egyszer jelentkezik az *Ideál Természetgyógyász Magazin*, amelyben alternatív életformákat-életmódokat mutatnak be.

Több, ma már önálló szerkesztő, Gerenday Ágnes, Magyar Ádám az ő szárnyai alatt tanulta meg a műsorszerkesztés-vezetés ábécéjét.

Egy évvel azután, hogy Vera szerkesztő lett, megkérdezték: van-e kedve részt venni a kuratórium munkájában:

– Számomra ez nagyon nagy megtiszteltetés. Nem gondoltam, hogy nekem ez alanyi jogon jár.

Gyenes Zsuzsa és *Magyar Ádám* a szerkesztők fiatal generációjához tartozik. Zsuzsa az ELTE német-művelődésszociológia szakán végzett, jelenlegi munkahelye a Budapesti Művelődési Központ. Elsőéves egyetemistaként a Civil Rádióban teljesített nyári gyakorlatot. Aztán ott ragadt. A páratlan hetek csütörtök délutáni műsorát szerkeszti.

– Nincs igazi profilom. Azzal foglalkozom, ami éppen érdekel. Szeretem, ha pereg a műsor, ha van benne rövidebb riport, telefoninterjú, sok zene, műsorajánló, játék. Az indításra nagyon felkészülök. Ha hosszabb beszélgetést tervezek, alaposan átgondolom, mire is vagyok kíváncsi. Ha az ember oda tud figyelni valakire, akkor nem kell félni, hogy csődöt mond, akkor jönnek maguktól a kérdések.

Zsuzsának is vannak emlékezetes műsorai. Interjút készített egy lánnyal, egy képzőművésszel, aki vak gyerekekkel foglalkozott, és arról beszélt, hogyan lehet velük dolgozni, hogyan *látják* a színeket. A lány később autóbalesetben meghalt, de Zsuzsa megismerkedett az egyik tanítványával.

– Tamás fantasztikus srác, vak, de nem akart a vakok iskolájába járni, biciklizik, síel, egyedül közlekedik. Most, 99 karácsonyán, 24-én a délelőtti műsort szerkesztettem, meghívtam a régi kedves vendégeket, kollégákat is, hozzanak valami szellemi ajándékot. Tamás is megjelent a testvéreivel és a mamájával... Nagyszerű volt a hangulat, engem hihetetlenül feldobott.

Ádám két évig dolgozott polgári szolgálatosként a Civil Rádióban.

Tulajdonképpen egy játékra jelentkezett Hajós Vera és Ráczi Dani műsorában. Megkérdezte, hogy lehet ide bejutni. Mondták, hogy adjon be egy pályázatot.

– Egy csütörtök reggel adásba kerültem. Örült sok bakit követtem el, de lassan beletanultam. Önkéntes szerkesztőként dolgoztam, közben érdekelt a technika, megtanultam azt is. Amikor vége lett a polgári szolgálatnak, a főszerkesztőség azt akarta, hogy közhasznú munkásként maradjak itt. Kineveztek műszaki igazgatónak. Ez azt jelenti, hogy megszervezem a technikusok beosztását, rendbe hozom a hangtárat, én gondozom majd a rádió internetes honlapját, ha megtanulom, hogy kell. De közben folyamatosan szerkeszték és vezeték is műsort. Ettől nem akarok elszakadni, mert ez jó. Itt mindenki szereti, amit csinál. Én leginkább ezeket a szombat délutánokat szeretem. Két éve vettem át, már nem voltak állandó műsorok, elfogytak, nekem kellett újakat kitalálni, megszerkeszteni. Hat órán át egyedül lenni, az nem volt jó. Most már van egy csapatom. Mannheim István, Szikszai Péter, Ferenczy Balázs. Még Törzsök Kata csatlakozott hozzánk. Nagyon jó kis csapat.

Ha én jól érzem magam, akkor nem gondolkozom azon, hogy lesz, mint lesz, mondjuk két év múlva. Technikusként bárhol el tudnék helyezkedni, szerkesztőként is, de nem gondolom, hogy bárhova elmennék. Nem nagyon szeretnék ebbe a világba betagozódni. Nem szeretnék különösebben pénzkereséssel foglalkozni.

Az önkéntesség vonzereje

A Civil Rádióknak ma mintegy 120 munkatársa van. Önkéntesek. Szerkesztők, műsorvezetők, technikusok, riporterek. Állandó munkatársak, vagy alkalmiak. Az ingyenes munka azonban nem jelenthet sem megbízhatatlanságot, sem, mint Péterfi Ferenc említette, a dilettantizmust.

Ebben a mai haszonelvű világban az önkéntesség komoly vonzerővel bír.

Ez tartja a rádióban Ádámot, ezért ragadt itt Gyenes Zsuzsa.

Miért is?

– Mert szeretek rádiózni, mert jó a társaság, kicsit lökött emberek, akik ilyesmivel foglalkoznak, akik ingyen csinálnak ilyesmit, azok nem teljesen normálisak. És azért is, mert azt csinálhatom, amihez kedvem van, és amit megoszthatok másokkal. A rádiózást szeretem, de nem volna kedvem profi módon csinálni. Sem a hatalmi harcok miatt, sem amiatt, mert előírnák, mit csináljak, hogy csináljam.

A Civil Rádióban valóban nincsenek hatalmi harcok. Kialakult egy nagyon jó közösség, s példaszerű a munkakapcsolat. Egymást, a riportalanyokat és a láthatatlan hallgatót minden kimódoltság nélkül, spontánul, természetes hangon tudják megszólítani.

A kérdés azonban, ami a munkatársakat is foglalkoztatja, az, hogy kikhez szól. Kik és hányan hallgatják ezt a rádiót? Szükség volna a visszhangra, a visszajelzésre, ám ez a telefonkapcsolatokon túl meg-

CIVIL VILÁG

lehetősen ritka. A Civil Rádió nem folytathat a közönség körében kutatást, sem pedig reklámtevékenységet, mert sem ehhez, sem ahhoz nincsenek meg az anyagi forrásai. A civil szervezetek, amelyeknek tülekedniük kellene a nyilvánosság lehetőségéért, hírekkel kéne bombáznuk a Rádiót, véleményt kéne nyilvánítaniuk a műsorokról, igényeket táplálni irántuk, kevés kivételtől eltekintve, hallgatnak. Távol maradnak. És így a Rádió teljesítménye is óhatatlanul féloldalas marad.

*

Szombat délután. Inkább már este. Ádám mellett ülök a körülbelül három négyzetméter nagyságú stúdióban, hol beszélgetünk, hol konferál. Aztán átadja a terepet Balásznak. Egy óra jazz következik. Balázs profi DJ, kereskedelmi tévékben, szórakozóhelyeken működik, megfelelő honoráriumért. Itt, a Civil Rádióban önkéntes. Itt élvezetből zenél.

Utóirat: A riport elkészülte után született meg az ORTT nonprofit frekvenciákra kiírt pályázatán a döntés. E szerint a Civil Rádiózásért Alapítvány két műhelye, a Civil Rádió, valamint a Fiksz Rádió nyerte meg a következő hét évre a 98 MHz-en a huszonnégyórás sugárzási jogot. A döntés következményeként a fent ismertetett műsorszerkezet a jövőben nyilvánvalóan átalakul.